

Vejledning

Implementering

Indhold

Formål	4
Anvendelsesområde	5
Trin-for-trin tilgang	6
1. Retningslinjen.....	6
2. Individet.....	6
3. Omgivelserne	6
Gode råd og faldgruber	8
Roller og ansvar	9
Supplerende materialer	10
Referencer.....	11

Formål

Formålet med denne vejledning er at skabe bevidsthed om, og understøtte en effektiv implementering af landsdækkende kliniske retningslinjer, så evidensbaserede anbefalinger anvendes som beslutningsstøtte i patientforløb på tværs af landet.

Da retningslinjerne ikke i sig selv har effekt på patientbehandlingen, er det afgørende at sikre, at anbefalingerne omsættes til praksis.

Vejledningen viser, hvordan I kan fremme evidensbaseret praksis, samtidig med at I inddrager patientens værdier, præferencer og jeres kliniske vurdering.

Retningslinjerne afspejler national konsensus blandt eksperter på området og forventes anvendt efter princippet 'følg eller forklar', hvor afvigelser dokumenteres i patientjournalen.

Anvendelsesområde

Vejledningen gælder for alle relevante faggrupper og kliniske afdelinger, hvor landsdækkende kliniske retningslinjer skal implementeres.

Forfattergruppen skal understøtte implementeringen lokalt og sikre ledelsesopbakning, samtidig med at I inddrager input fra de berørte aktører allerede under udviklingen af retningslinjen.

Hvor det er relevant, skal I også inkludere aktører fra den primære sundhedssektor.

De faglige miljøer og Retningslinjefunktionen i Sundhedsvæsenets Kvalitetsinstitut støtter løbende processen ved at informere forpersoner for databaser/DMCG-/DMPG'er/LVS'er hhv. sygeplejefaglige selskaber, samt de interne databaseteams i SundK og de regionale kontaktpersoner om nye eller reviderede retningslinjer.

Trin-for-trin tilgang

Når I skal implementere jeres kliniske retningslinje, skal I tage højde for tre centrale faktorer:

1. Retningslinjen
2. Individet
3. Omgivelserne

I bør planlægge en kombination af aktiviteter, der på forskellig vis fremmer kendskab til og anvendelse af retningslinjen – for eksempel ved at tage udgangspunkt i faktorerne, som uddybes nedenfor.

1. Retningslinjen

Når I udarbejder anbefalingerne i retningslinjen, skal I formulere dem præcist og entydigt i et aktivt sprog, så det tydeligt fremgår, hvilken handling der anbefales i hvilke situationer, og undgå formuleringer, der lægger op til fortolkning. Hvis evidensen er svag og/eller forfattergruppen vurderer, at anbefalingerne er præferencefølsomme, skal I afspejle dette i ordvalget, for eksempel ved bevidst sondring mellem ordene “kan” og “skal”, og argumentere herfor i afsnittet 'Rationale' (se vores *Formulering af anbefalinger*). Er der modstridende anbefalinger i forhold til andre retningslinjegivende dokumenter, skal I afklare dette med f.eks. Medicinrådet.

I skal udforme retningslinjen, så det er let at identificere selve anbefalingerne, og synliggøre sammenhængen mellem anbefalingerne og evidensgrundlaget, så eventuelle til- og fravalg er gennemskuelige, og læseren kan vurdere styrken af anbefalingerne.

Hvis nødvendigt, og muligt, skal I adressere betydningen af komorbiditet for anbefalingerne, og sikre løbende opdatering af retningslinjen for at bevare dens aktualitet og anvendelighed.

I retningslinjen skal I tydeligt angive afsender og beskrive, hvilke personer og kompetencer, der har deltaget i udarbejdelsen, for at styrke læserens tillid til indholdet. Retningslinjen skal desuden gøres let tilgængelig, og visningen skal tilpasses brugernes behov for navigation, søgbarhed og adgang fra både stationære og mobile enheder. Dette forventes understøttet fra 2027 på Retningslinjen.dk.

2. Individet

Det er centralt, at I hjælper til, at ledelsen aktivt bakker op om implementeringen af jeres retningslinje, og at I er med til at skabe gensidig kollegial støtte med henblik på at fastholde og udvikle en kultur, hvor retningslinjerne er den foretrukne beslutningsstøtte. I kan blandt andet understøtte kendskabet til og motivationen for anvendelsen af retningslinjerne gennem løbende ledelsesmæssig og kollegial dialog om indhold, anvendelse og opdateringer m.m. Denne dialog om implementering kan eventuelt tage afsæt i monitorering af udvalgte anbefalinger, herunder diskussion af auditresultater.

I bør være opmærksomme på, at der i nogle tilfælde kan være behov for at erhverve nye kompetencer for at efterleve anbefalingerne i jeres retningslinje, for eksempel gennem træning og undervisning.

3. Omgivelserne

Etabler gerne et tværsektorielt samarbejde omkring jeres retningslinje, hvis anbefalingerne tilsiger det, særligt i starten og slutningen af patientforløbet. Vi anbefaler at I involverer relevante aktører tidligt i udviklingen af retningslinjen for at skabe ejerskab og påvirke indholdet, så anvendelsen og forankringen i klinisk praksis styrkes.

Vi anbefaler desuden at I organiserer og planlægger implementeringen, så de nødvendige ressourcer sikres bedst muligt. Dette indebærer at I vurderer hvilke faktorer, der kan hindre eller fremme brugen af retningslinjen, og at I vurderer omfanget af de ændringer, den medfører.

Jo større ændring af praksis der er indeholdt i retningslinjen, desto større behov for organisering, planlægning, ressourceallokering og opfølgning på implementeringen. I kan også overveje at understøtte implementeringen med en konkret implementerings- og monitoreringsplan (for inspiration se for eksempel Sundhedsstyrelsens *NKR implementeringshåndbog*¹).

Ledelsesopbakning til jeres retningslinje er vigtig. Udover at sikre rammerne for efterlevelse af anbefalinger, er det afgørende, at jeres ledelse indgår i tillidsfuld og konstruktiv dialog om anvendelsen, med afsæt i en forståelse for, at retningslinjen har karakter af beslutningsstøtte og ikke nødvendigvis afspejler den enkelte patients samlede situation eller patientens personlige værdier og præferencer.

Hav gerne fokus på at kommunikere indholdet af retningslinjen, implementeringsplanen og fremdriften i implementeringen til alle, der skal bruge retningslinjen.

Gentag informationen efter behov for at nå ud til alle og fastholde momentum.

Etabler desuden arbejdsgange, der understøtter systematisk anvendelse af retningslinjen på de multidisciplinære teamkonferencer (MDT), da det er her, de afgørende beslutninger om patientforløbet drøftes.

¹ [NKR-haandbog-for-implementering-med-hjaelpevaerktoejer.ashx](#)

Gode råd og faldgruber

- Formuler anbefalingerne i jeres retningslinje præcist, entydigt og aktivt, og gør evidens og styrken af anbefalingerne tydelige, så de er let implementerbare (se vejledningen *Formulering af anbefalinger*).
- Understøt kollegial- og ledelsesmæssig opbakning, og brug løbende dialog til at fremme kendskab og motivation til jeres arbejde.
- Involver relevante aktører tidligt i udarbejdelsen af jeres retningslinje for at skabe ejerskab og sikre praktisk anvendelighed.
- Planlæg implementeringen, vurder evt. ressourcebehov og barrierer og overvej udarbejdelse af en konkret implementerings- og monitoreringsplan.
- Tag kontakt til Retningslinjefunktionen ved usikkerheder eller spørgsmål.

Roller og ansvar

Forfattergruppen har ansvaret for indholdet i den kliniske retningslinje.

Vi yder gerne metodisk bistand og sparring på processen i Retningslinjefunktionen, se vejledningen

Hvad kan Retningslinjefunktionen hjælpe med?

Supplerende materialer

Retningslinjefunktionen har udarbejdet metodevejledninger og arbejdsplaner til alle delprocesser i retningslinjearbejdet, som samlet er tilgængelige på [**sundk.dk**](http://sundk.dk).

Referencer

- Sundhedsstyrelsen. Implementering af Nationale kliniske retningslinjer - Håndbog med hjælpeværktøjer. 2019. Available from: <https://www.sst.dk/da/Fagperson/Retningslinjer-og-procedurer/NKA-og-NKR/Implementeringshaandbog>
- **Graham R, Mancher M, Volman DM, Greenfiels S, Steinberg E, Eds. *Clinical Practice Guidelines We Can Trust*. Washington DC, Institute of Medicine, 2017. Available from: <http://www.nationalacademies.org/hmd/Reports/2011/Clinical-Practice-Guidelines-We-Can-Trust.aspx>**
- https://www.dmcg.dk/siteassets/kliniske-retningslinjer---skabeloner-og-vejledninger/5_formulering-af-anbefalinger_kliniske-retningslinjer-kraft_version-1-1_250718.pdf Andersen AM, Lipczak H, Borre M. *Implementering af kliniske retningslinjer på kræftområdet – fra papir til patient. Et indblik i implementeringen af de landsdækkende DMCG-retningslinjer i praksis*. Aarhus (DK): DMCG.dk. 2020. Available from: https://www.dmcg.dk/siteassets/forside/kliniske-retningslinjer/ressourcer/implementering-af-dmcgretningslinjer_projektrapport_final_110920.pdf

